

Høringsnotat til saksnummer 24/00075

Denne høringsnotat gjelder 3.5, som er basert på *Handlingsplan for norsk fagspråk i akademia*.

Er de nye forskriftene lovlige?

De nye forskriftene tar spesielt for seg internasjonale ansatte, og gjør det mer mulig for nordmenn å søke om og få jobb på grunnlag av språkferdigheter og derfor nasjonalitet. De nye forskriftene bryter derfor artiklene 4 og 28 i EØS-avtalen.

Fordi det tar lenger tid å lære et språk som voksen, og det tar lenger tid hvis man har et lite barn eller en eldre forelder, diskriminerer forskriftene også på grunnlag av alder og omsorgsforpliktelser.

Er de nye forskriftene rettferdige?

Det er et demokratisk problem i måten planen er utformet på fordi synspunktene til internasjonale ansatte spesielt ikke har blitt søkt etter. En god plan ville ha sørget for å aktivt søke etter synspunkter fra internasjonale ansatte. Forskning finnes på erfaringene til internasjonale ansatte som lærer norsk (dokumentert [her](#), [her](#) og [her](#)), men handlingsplanen ignorerer denne forskningen.

Er de nye forskriftene nødvendige?

Forfatterne hevder gjentatte ganger at handlingsplanen er nødvendig for å forsvare og fremme norsk som et akademisk språk. Dette er et viktig mål, men bevisgrunnlaget og argumentene som blir brukt i handlingsplanen er mangelfulle.

1. Handlingsplanen hevder at det er en risiko for domenetap fordi et større antall forskningspublikasjoner blir skrevet på engelsk. Men dette reflekterer en økning i internasjonal publisering, ikke en reduksjon av skriving på norsk. Påstanden om domenetap blir tilbakevist her: <https://www.khrono.no/bor-forskere-palegges-a-publisere-pa-norsk/525561>
2. Mange av tiltakene som blir beskrevet er vage - som at Forskningsrådets innsats blir styrket, eller at det sikres gode vilkår for salg av lærebøker - noe som betyr at den eneste virkelige, betydelige effekten av de nye forskriftene ville være at ansatte tilegner seg norsk B2. På grunn av vagheten i de fleste tiltakene utover språklæring, ville de nye forskriftene gjøre fremmingen av akademisk norsk til ansvaret til internasjonale ansatte, og ingen andre. Dette er ikke en rettferdig posisjon.
3. Handlingsplanen nevner ikke hvordan læring av norsk passer inn i en ny ansatts andre oppgaver, eller hvordan det skal betales for. Tallet på tre år er vilkårlig og ikke støttet av forskning på språklæring. Handlingsplanen spesifiserer ikke at universiteter og høyskoler må betale for kursene - og lar det være åpent for muligheten for at ansatte må betale selv.
4. På samme måte: Handlingsplanen forklarer ikke hvordan doktorgradskandidater skal finne tid til å passe inn 15 studiepoeng med norsk.

5. Handlingsplanen ignorerer det faktum at forskning og høyere utdanning er internasjonale foretak, og at noen ansatte blir ansatt spesielt for å undervise og arbeide på språk som ikke er norsk.

6. Handlingsplanen hevder at en høyere andel av kursene nå blir undervist på engelsk. Men handlingsplanen beviser ikke at kurs på engelsk erstatter kurs på norsk. Det er ganske mulig at det økte antallet kurs på engelsk reflekterer prosessen med internasjonalisering av høyere utdanning som har påvirket universiteter overalt i Europa.

Det er også gode grunner til at kurs undervises til norske studenter på engelsk. Handlingsplanen nevner at de fleste studenter vil bli i Norge etter at de er ferdige med studiene; men mange vil ikke det, og mange vil ønske internasjonale karrierer. Ingeniører, for eksempel, jobber ofte i multinasjonale innstillinger og ønsker derfor kanskje å ta en master i ingeniørfag på engelsk. Handlingsplanen har ingenting å si om behovene til disse studentene, og beviser ikke at eksistensen av kurs på engelsk representerer tap av kurs på norsk.

7. Planen klarer heller ikke å vise at kurs undervises på engelsk fordi forelesere ikke snakker norsk. Dette er noe handlingsplanen forsøker å antyde, men gir ingen bevis for implikasjonen. På side 8 spekulerer handlingsplanen i at kurs kan bli undervist på engelsk fordi en foreleser eller noen studenter ikke kjenner norsk. Vi understreker at dette er spekulativt: forfatterne spekulerer fordi de ikke vet om det de sier er sant. Planen anerkjenner med andre ord sin egen mangel på bevis. Det er ikke rettferdig å lage en ny lov basert på forfatternes spekulasjoner.

8. Handlingsplanen anerkjenner at internasjonalt ansatte faktisk lærer norsk. På side 9 spesifiserer handlingsplanen at mange institusjoner har satt i verk norske kurs, men det er "stor variasjon" mellom dem. Denne setningen ønsker å antyde at variasjon er et problem, men sier ikke hvorfor. Hvis ansatte faktisk lærer norsk, bør handlingsplanen spesifisere hvorfor den nevnte variasjonen er så stor at den trenger en ny lov for å rette på det. Handlingsplanen gjør ikke dette.

9. Handlingsplanen baserer seg på vage uttrykk som "rapporter viser" eller "erfaring viser" - dette språket skjuler det faktum at ikke alle rapporter viser det samme, og at ikke alle har den samme erfaringen.

Oppsummert:

Handlingsplanen er potensielt ulovlig

Handlingsplanen er ikke basert på bevis, og ignorerer forskning på internasjonale ansattes erfaringer

Handlingsplanen reproducerer ukritisk feilaktige data

Handlingsplanen viser ikke at en lov er nødvendig for å løse problemet den hevder å identifisere

Alt dette, tatt sammen, fører oss til å tenke at ministeren ønsket å lage denne loven, og deretter begynte å prøve å finne grunner for det.

Signert:

Tom Muir, førsteamanuensis, OsloMet

Randall Stephens, Professor, UiO

Tom G. Griffiths, Professor, OsloMet

Erika Kvistad, førsteamanuensis, USN

Stuart McWilliams, førstelektor, UiO

Cathryn McWilliams, førsteamanuensis, USN